

ONDERWERP

Humperdincklaan Eindhoven Woonbedrijf - Vervolgstappen steenmarter

ONZE REFERENTIE

D10043221:28

DATUM

30 november 2021

VAN

Arcadis

Inleiding

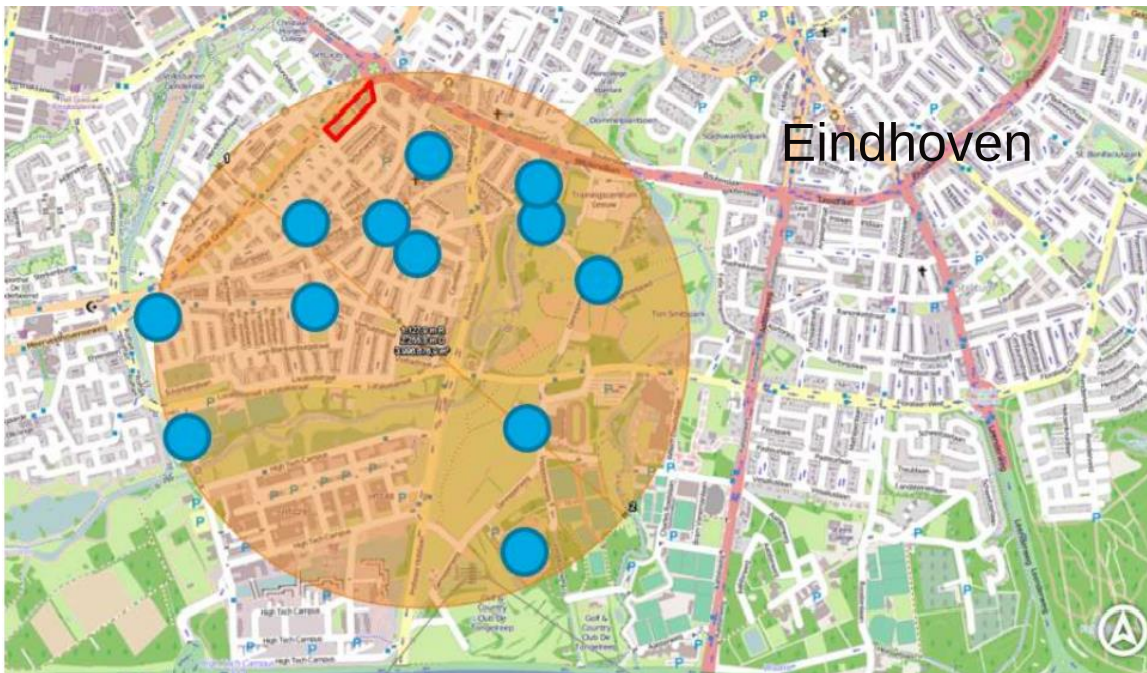
Voor de geplande herontwikkeling van de schoolgebouwen aan de Humperdincklaan te Eindhoven is, in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb genoemd), soortgericht onderzoek uitgevoerd (Arcadis, 2021. Ref. D10016751:50). Uit dit soortgericht onderzoek is onder andere naar voren gekomen dat het plangebied functioneel leefgebied van steenmarter vormt en zich een rustplaats binnen het plangebied bevindt. Op basis van de effectbeschrijving en toetsing is geconcludeerd dat de voorgenomen ingreep leidt tot conflict met de verbodsbepaling van artikel 3.10 lid 1b van de Wnb. In het kader van de Wnb moeten mitigerende maatregelen getroffen worden om de negatieve effecten op steenmarter zo goed als mogelijk te voorkomen. Om de ontheffingsaanvraag en de staat van instandhouding van de steenmarter beter te onderbouwen is een omgevingscheck uitgevoerd naar geschikte gebieden in de nabije omgeving van het plangebied. Voorliggende memo gaat in op de omgevingscheck van het mogelijke primaire leefgebied van de steenmarter en de vervolgstappen die, in het kader van de Wnb, getroffen moeten worden.

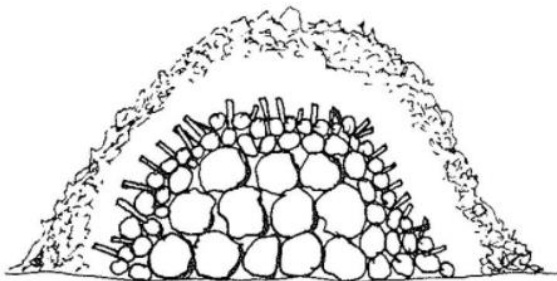
Figuur 1. Luchtfoto plangebied, rood omkaderd.

Methodiek

Aanvullend op het advies uit het soortgericht onderzoek is op 10-11-2021 een omgevingscheck uitgevoerd door [REDACTED], ecooloog van Arcadis. Hierbij is het mogelijke primaire leefgebied van de steenmarter (zie figuur 1) onderzocht op geschiktheid als verblijfplaats. De potentiële verblijfslocaties zijn onderzocht op verblijfsmogelijkheden. Leegstaande ruimtes zijn aangemerkt als potentiële verblijfplaats. Ook open en/of vervallen schuren en rommelhoekjes kunnen dienstdoen als verblijfplaats. Naast het bepalen van de geschiktheid is ook middels het veldbezoek onderzocht of er mogelijkheden zijn om verblijfvoorzieningen te realiseren, zoals marterhopen (bestaande een stobben/snoeihout) en steenmarterkasten, zie figuur 2. Op basis van de bevindingen van het veldbezoek is geconcludeerd wat het aanbod aan verblijfsmogelijkheden is. Daarnaast is bepaald waar mogelijk verblijfvoorzieningen gerealiseerd kunnen worden en welke type verblijfvoorzieningen.

Figuur 2. Mogelijke primaire rustplaatsen steenmarter (blauwe cirkels) binnen geschat leefgebied (oranje cirkel) met het plangebied bij benadering rood omlijnd.

Figuur 3. Alternatieve verblijfsvoorzieningen steenmarter.

Foto links: Marterhoop bestaande uit stobben/snoeihout en fijner organisch materiaal (bron: <http://www.zoogdierenwerkgroep.be/zorgen/habitatverbetering/nestkasten-en-kunstbouwen/kunstbouwen>).

Foto rechts: Steenmarterkast (bron: <https://www.vivara.nl/nestkast-voor-steenmarter-en-boommarter>)

Omgevingscheck

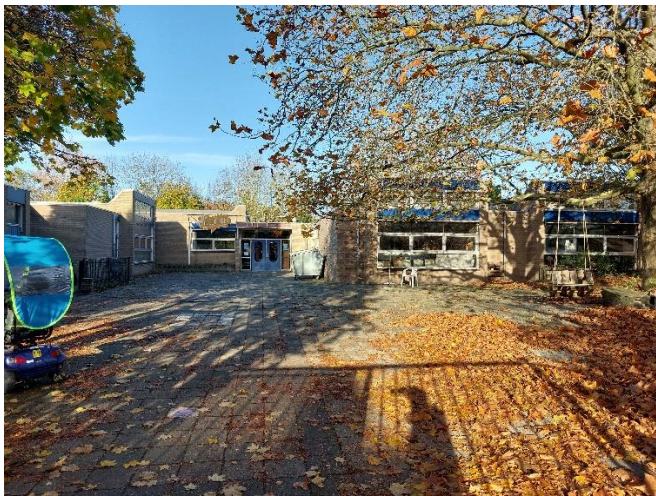
Op basis van het soortgericht onderzoek is vastgesteld dat het voormalige schoolgebouw aan de Humperdincklaan in Eindhoven functioneert als verblijfplaats van steenmarter, zie figuur 4. Door de leegstand is sprake van rust en ruimte waar de steenmarter van profiteert. Daarnaast zijn in de omgeving groenstructuren en braakliggende terreinen (zie figuur 4) aanwezig waar voedsel (bijvoorbeeld muisachtigen) gevonden kunnen worden. De planlocatie vormt daarom optimaal leefgebied van de steenmarter.

Uit het veldbezoek is gebleken dat een deel van de potentiële verblijfslocaties, binnen het mogelijke primaire leefgebied van de steenmarter, ongeschikt is als verblijfplaats. Het gaat hierbij om appartementen en bedrijfsruimtes

die in gebruik zijn, zie figuur 5. Naast leegstaande ruimtes ontbreken hier ook andere verblijfsmogelijkheden zoals rommelhoekjes en (open/vervallen) schuren. In figuur 12 is weergegeven om welke locaties dit gaat. Deze locaties vormen daarom naar verwachting geen verblijfsfunctie voor de steenmarter en zijn daarom verder buiten beschouwing gelaten.

Binnen het mogelijk primaire leefgebied van de steenmarter zijn ook gebouwen aangetroffen met leegstaande ruimtes en/of schuren waar de soort mogelijk kan verblijven, zie figuur 6 en figuur 7.

Naast verblijfsmogelijkheden zijn ook bosschages en andere groenzones aanwezig waar rust, ruimte, dekings- en voedselmogelijkheden aanwezig zijn, zie figuur 9 t/m figuur 11. In figuur 12 is weergegeven waar deze locaties gelegen zijn.

Figuur 4. Planlocatie. Foto links: Voormalig schoolgebouw wat functioneert als verblijfplaats van steenmarter. Foto rechts: Braakliggend terrein naast het voormalige schoolgebouw waar naar verwachting gefoerageerd wordt door steenmarter.

Figuur 5. Hoogbouw binnen het mogelijk primaire leefgebied van steenmarter. Foto links: Kantoren en appartementen ter hoogte van het Gagelboschplein. Foto rechts: Appartementen ter hoogte van de Tartinistraat.

Figuur 6. Leegstaande gebouwen binnen het mogelijk primaire leefgebied van steenmarter. Foto links: Bedrijfspand, Laagstraat 14. Foto rechts: Clarissenklooster, Sint Claralaan 1.

Figuur 7. (Open) schuren binnen het mogelijk primaire leefgebied van steenmarter. Foto links: Genneper Watermolen, Genneperweg 143. Foto rechts: Boerenerf aan de Genneperweg.

Figuur 8. Opgaand groen binnen het stedelijke gebied van Eindhoven en het mogelijk primaire leefgebied van de steenmarter. Foto links: Buitentuin van De Pastorie. Foto rechts: Buitentuin ter hoogte van Genneperweg 7.

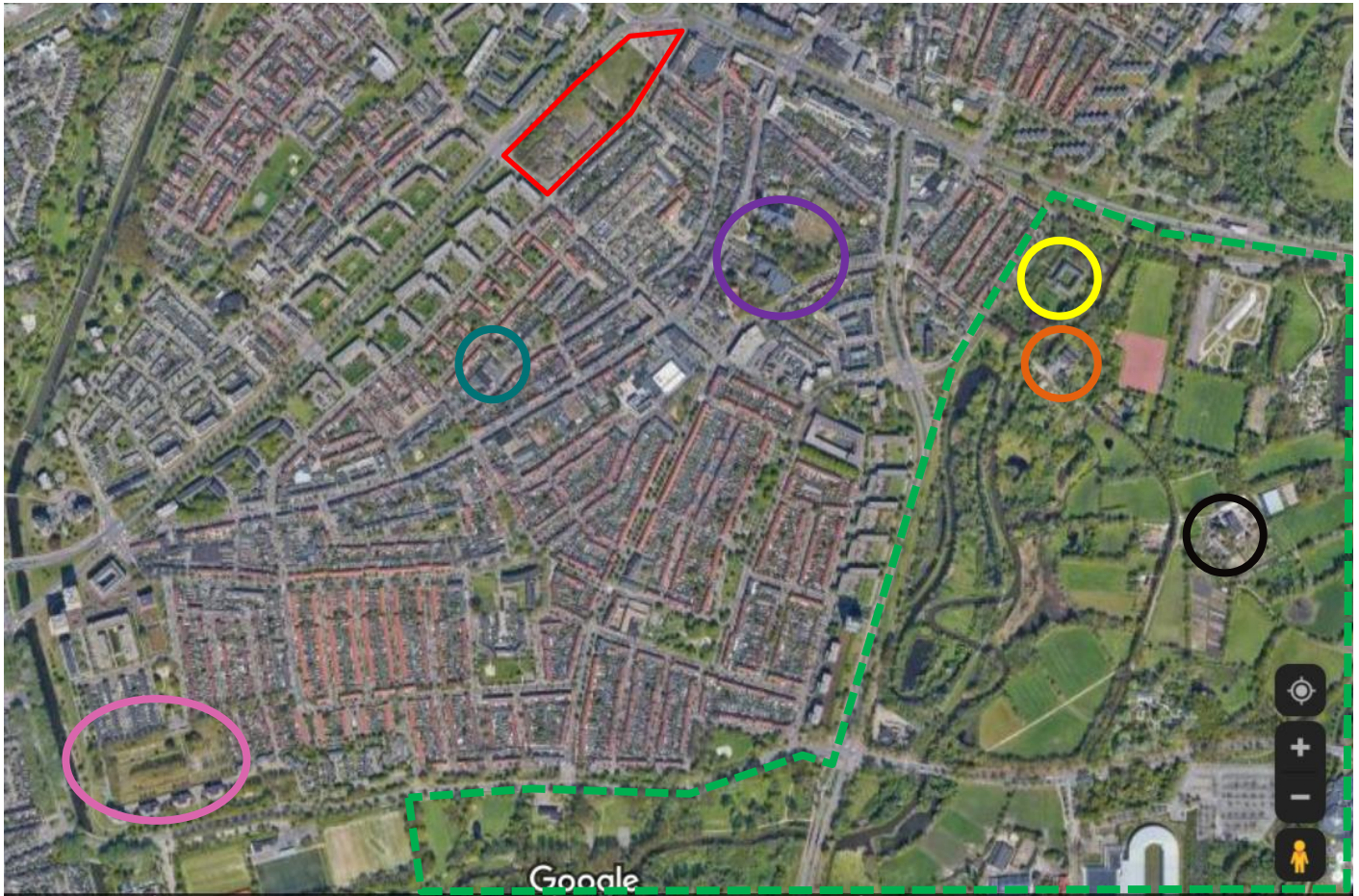
Figuur 9. Natuur in de omgeving van de Dommel ten zuiden Locatellistraat en binnen het mogelijk primaire leefgebied van de steenmarter.

Figuur 10. Natuur ter hoogte van het Clarissenklooster en binnen het mogelijk primaire leefgebied van de steenmarter.

Figuur 11. Begraafplaats aan de Kerkhoflaan met opgaand groen binnen het mogelijk primaire leefgebied van de steenmarter.

Figuur 12. Luchtfoto plangebied (rood omkaderd) met potentieel leefgebied steenmarter binnen het primaire leefgebied van de betreffende steenmarter.

Legenda

- Plangebied (zie ook figuur 4).
- Leegstaand bedrijfspand; potentiële verblijfplaats steenmarter (zie ook figuur 6).
- Opgaand groen rondom De Pastorie; potentieel foerageergebied steenmarter (zie ook figuur 8).
- Clarissenklooster; potentiële verblijfplaats steenmarter (zie ook figuur 6).
- Genneper Watermolen; potentiële verblijfplaats steenmarter (zie ook figuur 7).
- Boerenerf; potentiële verblijfplaats en foerageergebied steenmarter (zie ook figuur 7).
- - - Buitengebied en groene omgeving van de Dommel; potentieel foerageergebied steenmarter (zie ook figuur 9 en figuur 10).
- Begraafplaats Kerkhoflaan met opgaand groen; potentieel foerageergebied steenmarter (zie ook figuur 11).

Vervolgstappen

Van de steenmarter is geen kennisdocument (waarin o.a. is opgenomen welke mitigerende maatregelen getroffen kunnen worden) beschikbaar. Het bepalen van de mitigerende maatregelen is derhalve gedaan op basis van expert judgement.

Er zijn verschillende mogelijkheden om verblijfsvoorzieningen voor steenmarter te creëren. Niet alle verblijfsvoorzieningen zijn praktisch uitvoerbaar of wenselijk en derhalve is ervoor gekozen om de focus leggen op twee verblijfsvoorzieningen, zie figuur 3:

- Marterhoop (bestaande een stobben/snoeihout)
- Steenmarterkast

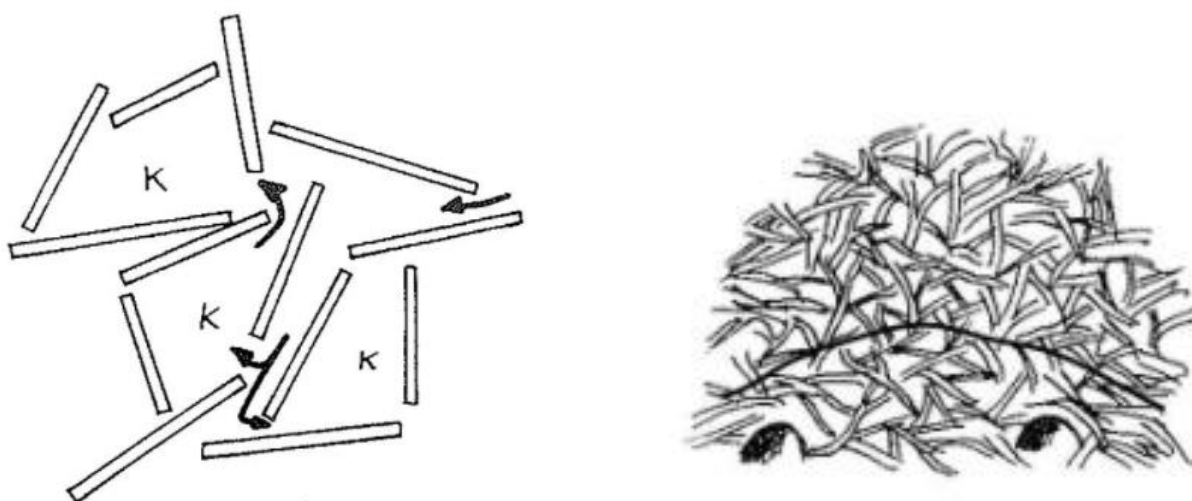
De mitigatietakstelling die door Zoogdierverseniging normaliter wordt aangehouden is twee verblijfsvoorzieningen per verloren verblijfplaats (Zoogdierverseniging, 2014). Een combinatie van verblijfsvoorzieningen (in dit geval één marterhoop en één steenmarterkast) vergroot de kans op acceptatie en is daarom wenselijk.

Gelet op de negatieve effecten ter hoogte van de Humberdincklaan en de potentiële barrières, gevormd door voornamelijk autowegen, heeft het de voorkeur om de alternatieve verblijfsvoorzieningen zo dicht mogelijk bij het plangebied (en de originele rustplaats) te realiseren. Of dit mogelijk is moet onderzocht worden aan de hand van potentiële locaties.

Marterhoop

De marterhoop moet aan het volgende voldoen:

- De locatie is een droge en relatief rustige plek met dekkingsmogelijkheden in de directe omgeving zoals bosschages en houtsingels.
- De oppervlakte beslaat circa 9 m² (3 meter x 3 meter). Houd rekening met een hoogte van ten minste 1,5 meter.
- De ingang sluit aan op een groenstructuur zoals bosschage of houtsingel.
- In de marterhoop wordt rekening gehouden met ruimtes van maximum 40 cm doorsnede en 20-25 cm hoog.
- De ruimtes worden gerealiseerd door het plaatsen van stobben met daarop snoeihout, zie figuur 13.

Figuur 13. Opbouw marterhoop met stobben met daarop snoeihout¹.

¹ <http://www.zoogdierenwerkgroep.be/zorgen/habitatverbetering/nestkasten-en-kunstabouwen/kunstabouwen>

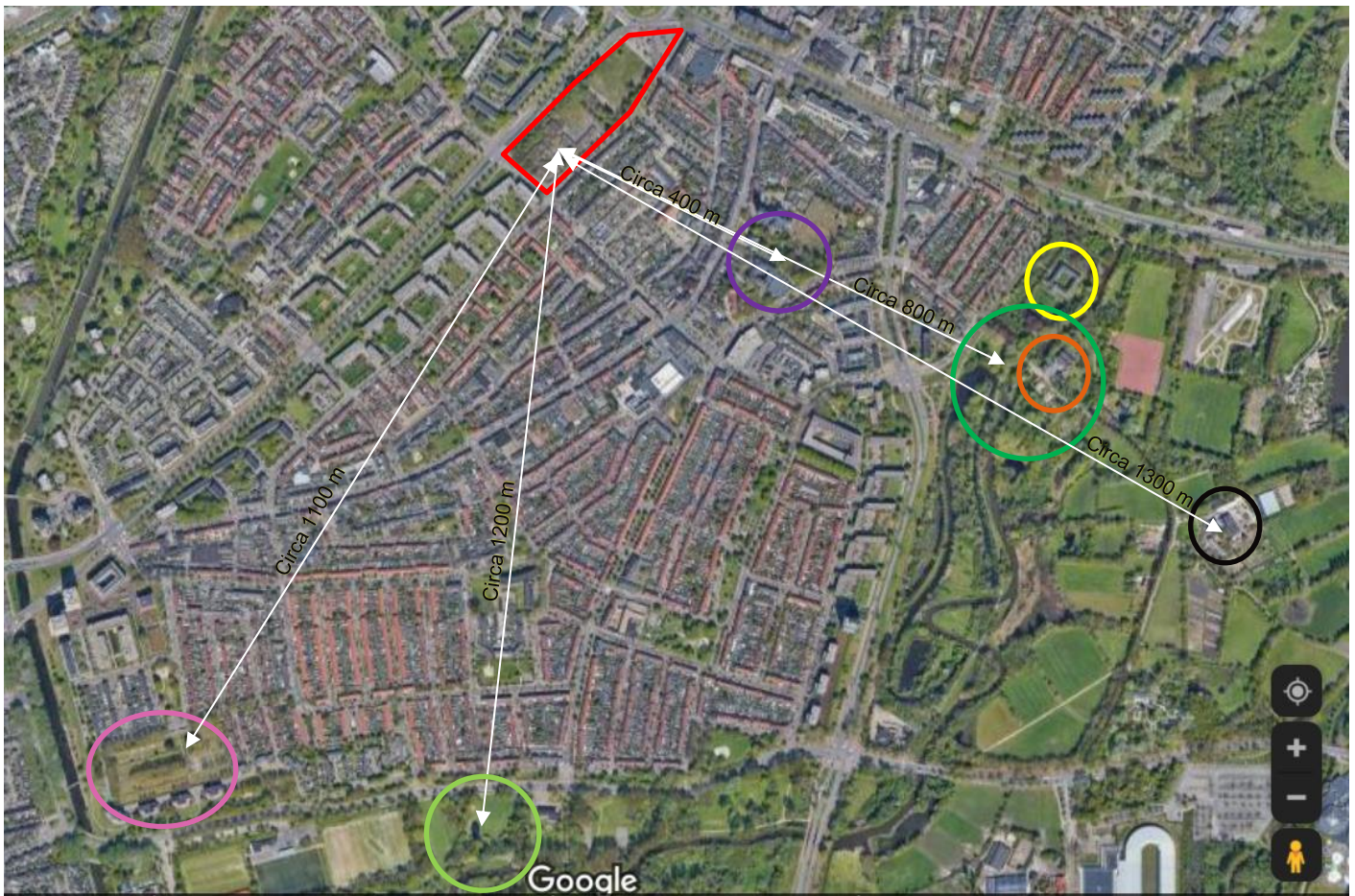
Steenmarterkast

Voor de steenmarterkast geldt het volgende:

- De locatie is een relatief rustige plek met dekkingsmogelijkheden in de directe omgeving zoals bosschages en houtsingels. In de omgeving zijn dekkingsmogelijkheden zoals opgaand groen aanwezig.
- Voor de steenmarter is de beste plek op de grond, een beetje beschut onder de struiken. De ondergrond dient wel verhard te worden (bijvoorbeeld door het plaatsen van stoeptegels) om houtrot zo goed als mogelijk te voorkomen. Voor extra dekking wordt de kast bedekt met snoeihout. Gelet op vandalisme is het niet mogelijk om deze steenmarterkasten in de openbare ruimte te plaatsen. Bij plaatsing op de grond wordt de ingang aan de voorzijde geopend (dus niet de hogere zijingang).
- Gebouwen en bomen kunnen gebruikt worden. Hierbij wordt uitgegaan van een hoogte van minimaal 2,5 meter. Houdt hierbij rekening met het gebruik, bijvoorbeeld: een gebouw kan mogelijk in de toekomst gesloopt of gerenoveerd worden waardoor de steenmarterkast verwijderd moet worden. Bij plaatsing aan een boom of gevel wordt de hogere zijingang geopend. Ook voor gebouwen en bomen geldt dat, rekening houdend met vandalisme, niet wenselijk is om de kast in een openbare ruimte te plaatsen.

Alternatieven

Voor het realiseren van verblijfsvoorzieningen is, gelet op de geschiktheid van het mogelijk primaire leefgebied van de steenmarter, verschillende opties mogelijk. Navolgend worden de opties naar voorkeur, vanuit oogpunt van ecologie steenmarter, behandeld. Een combinatie tussen locaties per optie is ook eventueel mogelijk. In Figuur 14 zijn de locaties ten opzichte van het plangebied weergegeven.

Figuur 14. Luchtfoto met plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van potentiële locaties voor verblijfsvoorzieningen steenmarter.

Legenda

- Plangebied (zie ook figuur 4).
- Opgaand groen rondom De Pastorie; potentieel foerageergebied steenmarter (zie ook figuur 8).
- Clarissenklooster; potentiële verblijfplaats steenmarter (zie ook figuur 6).
- Park Clarissenklooster
- Gennep Watermolen; potentiële verblijfplaats steenmarter (zie ook figuur 7).
- Boerenerf; potentiële verblijfplaats en foerageergebied steenmarter (zie ook figuur 7).
- Buitengebied en groene omgeving van de Dommel; potentieel foerageergebied steenmarter (zie ook figuur 9).
- Begraafplaats Kerkhoflaan met opgaand groen; potentieel foerageergebied steenmarter (zie ook figuur 11).

Tabel 1. Potentiële locaties voor verblijfsvoorzieningen en geschiktheidsoordeel.

Potentiële locatie voor verblijfsvoorziening steenmarter	Afstand in meters (circa) tot plangebied	Marterhoop; oordeel geschiktheid	Steenmarterkast; oordeel geschiktheid
De Pastorie	400	Marterhoop is mogelijk. Dit betreft niet-openbaar terrein en daarom wordt verwacht dat een marterhoop, gelet op het ruimtebeslag, niet mogelijk is.	Geschikt voor steenmarternestkast op de grond. Mogelijk alternatief is in een boom.
Park ter hoogte Clarissenklooster	800	Geschikt voor marterhoop. Voldoende ruimte voor realisatie.	Steenmarterkast is gelet op mogelijk vandalisme niet gewenst.
Clarissenklooster	850	Marterhoop is mogelijk. Dit betreft niet-openbaar terrein en daarom wordt verwacht dat een marterhoop, gelet op het ruimtebeslag, niet mogelijk is.	Geschikt voor steenmarternestkast op de grond. Mogelijk alternatief is in een boom.
Geneper Watermolen	850	Marterhoop is mogelijk. Dit betreft niet-openbaar terrein en daarom wordt verwacht dat een marterhoop, gelet op het ruimtebeslag, niet mogelijk is.	Geschikt voor steenmarternestkast op de grond. Mogelijk alternatief is in een boom.
Boererf Geneperweg	1300	Marterhoop is mogelijk. Dit betreft niet-openbaar terrein en daarom wordt verwacht dat een marterhoop, gelet op het ruimtebeslag, niet mogelijk is.	Geschikt voor steenmarternestkast op de grond. Mogelijk alternatief is in een boom.
Begraafplaats Kerkhoflaan	1100	Marterhoop is mogelijk. Dit betreft niet-openbaar terrein en daarom wordt verwacht dat een marterhoop, gelet op het ruimtebeslag, niet mogelijk is.	Geschikt voor steenmarternestkast op de grond. Mogelijk alternatief is in een boom.
Omgeving Dommel ten zuiden van Locatellistraat	1200	Geschikt voor marterhoop. Voldoende ruimte voor realisatie.	Steenmarterkast is gelet op mogelijk vandalisme niet gewenst.

Risico's locatiekeuze verblijfsvoorzieningen

De steenmarter heeft het imago als een soort die schade veroorzaakt aan woningen en auto's. Het is daarom begrijpelijk dat men negatief kan reageren op het realiseren van verblijfsvoorzieningen. Indien hierover contact gezocht wordt met terreineigenaar is het verstandig om een duidelijk en overtuigend verhaal te hebben.

Wat duidelijk moet overkomen is dat de steenmarter reeds actief is in dit gebied en dat het om één of enkele individuen gaat binnen een territorium. De verblijfvoorzieningen dragen daarom niet bij aan een toename van steenmarters. Door middel van marterhopen en/of steenmarterkasten wordt getracht om de steenmarter een onderkomen te bieden zodat hij geen woningen of auto's als verblijfplaats gaat gebruiken. Daarnaast predeert de steenmarter op muisachtigen en ratten die voor overlast kunnen zorgen. Het zijn daarom ook nuttige dieren.

De marterhopen zorgen voor ruimtebeslag waar niet elke terreineigenaar op zit te wachten. Ook zal rekening gehouden moeten worden met het beheer en onderhoud van de marterhopen. Binnen de voorkeurslocaties (buitengebied ter hoogte van de Dommel) is echter veel ruimte voor natuur waardoor de effecten van ruimtebeslag naar verwachting te verwaarlozen zijn. De marterhopen bieden naast een verblijfplaats voor de steenmarter ook verblijfsmogelijkheden voor veel andere diersoorten zoals grondgebonden zoogdieren (egel, vos, bosmuis) en amfibieën (gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander). Het realiseren van deze marterhopen geeft daarom een positieve impuls aan de biodiversiteit op de betreffende locatie. Het beheren en onderhouden van marterhopen kan op een zeer duurzame manier gebeuren wanneer snoeihout uit de directe groene omgeving gebruikt wordt. Hierdoor hoeft er ook minder afgevoerd te worden wat ook een positief effect kan hebben op de afvoeringskosten.

Indien gewenst kan Arcadis een rol spelen in de communicatie met terreineigenaren.

Conclusie

Door middel van een omgevingscheck is onderzocht waar binnen het mogelijk primaire leefgebied van de steenmarter (Arcadis, 2021) geschikt leefgebied (verblijfplaats en foerageergebied) aanwezig is. Een deel van de aangewezen potentiële verblijfplaatsen is door de huidige functie als ongeschikt bestempeld. Op basis van huidige leegstand en dekkingsmogelijkheden (voornamelijk door opgaand groen) zijn ook een aantal locaties als geschikt bestempeld.

Gelet op het geringe aanbod aan verblijfsmogelijkheden in de omgeving van de planlocatie dienen conform Wnb alternatieve verblijfsvoorzieningen aangeboden te worden. Bij een aantal van de geschikte locaties zijn mogelijkheden aanwezig voor het realiseren van alternatieve verblijfsvoorzieningen. Hierbij wordt de mitigatietaakstelling van twee verblijfsvoorzieningen per verloren verblijfplaats gehanteerd (voor dit project zullen dus twee verblijfsvoorzieningen gerealiseerd moeten worden). Het heeft de voorkeur om een combinatie van verblijfsvoorzieningen aan te bieden om kans op acceptatie te vergroten: de focus ligt daarom op een marterhoop én een steenmarterkast. Ook heeft het de voorkeur om de verblijfsvoorzieningen zo dicht mogelijk bij het plangebied te realiseren. Voor de locaties wordt verwezen naar figuur 14 en tabel 1.

De steenmarter wordt vaak gezien als schadesoort waardoor het realiseren van verblijfsvoorzieningen als niet positief ervaren kan worden. Arcadis kan indien gewenst communiceren met terreineigenaren.

De realisatie van de verblijfsvoorzieningen dient door middel van fotomateriaal te worden vastgelegd. Bij de aanleg van de marterhopen moet dit in stappen worden vastgelegd zodat de verblijfsconstructie aan de binnenkant goed in beeld is gebracht. Bij een eventuele controle kan bevoegd gezag dan oordelen of de verblijfsvoorzieningen correct zijn gerealiseerd.

Indien de verblijfsvoorzieningen gerealiseerd zijn, zijn aanvullende stappen met betrekking tot het aanbieden van alternatieve verblijfsvoorzieningen voor steenmarter, niet aan de orde. Hiermee wordt voldaan aan de inspanning conform Wnb.